

РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ

**ДОКЛАД
ЗА ДЕЙНОСТТА НА
ДЪРЖАВНАТА АГЕНЦИЯ ЗА
ЗАКРИЛА НА ДЕТЕТО**

2020 година

СЪДЪРЖАНИЕ

I. Държавна политика в областта на правата на детето.

1. Национална телефонна линия за деца 116 111.
2. Съвет на децата.
3. Действия и мерки, свързани с COVID 19.

II. Координация на политиките за деца.

1. Национален съвет за закрила на детето.
2. Координационни механизми.
 - 2.1. Координационен механизъм за рефериране и обгрижване на случаи на непридружени български деца и деца жертви на трафик, завръщащи се от чужбина.
 - 2.2. Координационен механизъм за взаимодействие при работа в случай на деца, жертви на насилие или в риск от насилие и за взаимодействие при кризисна интервенция /Координационен механизъм при насилие/.

3. Деца, чужденци, търсещи или получили международна закрила в България.
4. Работа по международни случаи, свързани с деца.
5. Предложения за мерки по чл. 76 от Закона за българските лични документи.

III. Поддържане и надграждане на Национална информационна система.

IV. Мониторинг и контрол на системата за закрила на детето.

1. Извършени проверки.
 - 1.1. Извършени проверки по сигнал.
 - 1.2. Извършени планови проверки.
2. Издадени задължителни предписания от Председателя на ДАЗД.

V. Работа по жалби и сигнали.

VI. Консултации на граждани и юридически лица.

VII. Административна и административнонаказателна дейност.

1. Достъп до обществена информация.
2. Административнонаказателна дейност.
3. Препоръки за търсене на дисциплинарна отговорност.
4. Процесуално представителство във връзка с административнонаказателната отговорност.

VIII. Промяна на Устройствения правилник на ДАЗД.

IX. Кризисни интервенции.

X. Насоки, методики, методически указания.

XI. Становища по законопроекти.

XII. Участие в международни форуми.

XIII. Изпълнение на проекти.

XIV. Инициативи и събития, свързани с популяризиране на детските права.

XV. Лицензиране на доставчици на социални услуги.

XVI. Мрежова и информационна сигурност.

ЗАКЛЮЧЕНИЕ

Държавната агенция за закрила на детето (ДАЗД) е институцията в Република България, която следи за спазването на правата на всички деца. През изтеклата 2020 година дейността на агенцията бе насочена изцяло към:

- подкрепа на децата в Република България и техните семейства в условията на пандемичната обстановка;
- работа с професионалисти, работещи в областта на защитата на детските права;
- подобряване на координацията между различните институции, в чиято компетентност попада спазването и гарантирането на тези права.

Основната дейност на агенцията през изминалата година бе да следи за спазване на стандартите за защита на детските права (регламентирани в международното и национално законодателство), създаване и поддържане на по-благоприятни условия на уважение и зачитане на тяхната личност, както и да гарантира, че всички институции с действията си, се ръководят от висшите интереси на детето.

Чрез разработване на политики, както и чрез извършване на мониторинг и контрол за спазване на детските права и през 2020 година, ДАЗД подпомогна дейността на мрежа от социални услуги и даде насоки/методически указания за повишаване на капацитета на специалистите, работещи в системата за закрила на детето.

I. Държавна политика за закрила на детето.

През 2020г. усилията на екипа на Държавната агенция за закрила на детето бяха насочени към реализиране на националните и европейски политики за деца. Независимо от липсата на национални програми за детето, както и актуален национален стратегически документ, дейността изцяло бе насочена към подобряване на взаимодействието на представителите на държавните институции, на органите за закрила на детето в Р. България, неправителствени организации, експерти, академичната общност, професионални организации, чийто предмет на дейност е свързан с гарантиране на правата на всички деца. През изтеклата година ДАЗД продължи диалога със заинтересованите страни, като изцяло се ръководи от поетите международните ангажменти на страната ни в областта на защита на детските права.

В тази връзка ДАЗД изготви предложения до всички министерства, ангажирани с разработването на Националната програма за развитие: България 2030 в пет от приоритетните области, фокусирайки се върху детските политики, а именно:

- здраве и спорт;
- образование и умения;
- институционална рамка;
- социално включване;
- култура, наследство и туризъм.

Чрез реализирането на тази дейност ДАЗД, успя да акцентира върху важността от ефективна закрила на правата на децата, както и да планира насоки за развитие на политиките за децата на най-високо ниво.

1. Национална телефонна линия за деца 116 111.

Изпълнението на държавната политика за закрила на детето се осъществява и чрез създадената Национална телефонна линия за деца, която е европейски ангажимент поет от Република България през 2009 г., а ДАЗД е единствената държавна институция, оправомощена да я управлява и мониторира.

Националната телефонна линия за деца (НТЛД) е с хармонизиран телефонен номер 116 111, регламентиран на основание чл. 17а, ал. 1, т. 17 от Закона за закрила на детето. Националната телефонна линия за деца е за информиране, консултиране и сигнализиране. На НТЛД постъпват и сигнали за деца в риск. Линията функционира денонощно, седем дни в седмицата, чрез поддържането на Център за обаждания, позициониран в ДАЗД.

През последните десет години линията се управляваше от външен доставчик, но от началото от 2020 г. ДАЗД предприе редица стъпки и за първи път в своята история от 01.05.2020 г. пое самостоятелно управлението ѝ като изгради собствено софтуерно и хардуерно решение. Линията продължава да работи 24 часа, 7 дни в седмицата, безплатно за територията на цялата страна.

За първи път ДАЗД е собственик на цялостното технологично решение – телефонна централа, сървър, телефонен софтуер, компютърни конфигурации, професионални слушалки и други необходими средства, с които операторите работят на линията. Досега те са осигурявани чрез дарения и са били собственост на организацията, която 10 години обслужваше детската линия. Новата телефонна система притежава много нови предимства. Тя издържа на по-голямо натоварване, с възможност за обслужване от повече оператори, включително и дистанционно. На този етап, НТЛД 116 111 отговаря напълно на съвременните изискванията на Закона за киберсигурността у нас. Клиентите на линията могат да бъдат спокойни за конфиденциалността на личната информация, която споделят, както и за липсата на манипулация или злоупотреба с данните им.

В тази връзка, през 2020 година бе подписан нов Протокол за сътрудничество между ДАЗД и Националната система 112 на МВР за обслужване на случаи, които касаят живота и здравето на децата и семействата с възможност за анализи и справки от двете страни. Изградена е бърза връзка с Районните управления на МВР, Отделите за закрила на детето, както и Регионалните управления по образованието на МОН.

Много бе важна промяната, свързана с подбора на кадри, които работят с децата и гражданите. Същите преминават през няколко кръга на предварителен подбор, като едно от изискванията е те да са специалисти от практиката, които имат достатъчно опит в здравния, образователния или социалния сектор. За осигуряването на специалистите-консултанти се грижи лицензирано предприятие за заетост към Агенцията по заетостта

на МТСП. По този начин се избягва риска от конфликт на интереси при обслужването на линията от лицензиран доставчик на социални услуги за деца. Този факт гарантира, че няма да се допусне насочване на специални случаи с деца към определени доставчици на социални услуги. Операторите, които обслужват линията, подписват декларация за конфиденциалност на информацията и като работят по утвърдени стандарти за работа предоставени от ДАЗД.

Създаденият нов софтуерен продукт от „Българска телекомуникационна компания“ ЕАД (Виваком) за обработка и съхранение на данни от обажданията на телефонната линия е инсталиран и конфигуриран за работа с виртуална телефонна централа, като правата на интелектуалната собственост принадлежат изцяло на ДАЗД. Новият софтуер дава възможност да се съхранява по-голям обем от база данни, която се използва за анализиране и синтезиране на информацията, както и за провеждане на по-добра политика в областта на закрилата на детето у нас.

Предприетите по-горе стъпки доведоха до следното архитектурно решение-осигурена е пълна резервираност (пространството е абсолютно защитено), абсолютно виртуална телефонна централа и осигурен пълен достъп до интернет за операторите. Самата система има 3 нива потребители-администратор (създава и блокира потребители), оператор (приема повикванията, обслужва линията) и координатор (който има пълен достъп до системата, генерира справки).

ДАЗД сключи договор с предприятие за временна заетост, лицензирано от Агенцията по заетостта, чиито ангажимент е да осигури необходимите специалисти за работа на смени за консултиране. До месец септември екипът включваше до 9 професионалисти (психолози и педагози), но поради усложнената обстановка с епидемията от коронавируса, се увеличи броя на наетите лица. Те са пряко подкрепени и от екип служители на ДАЗД, които участват в координирането и администрирането на телефонната линия. С цел по-добро функциониране на линията от страна на агенцията беше разработена специална система за управление на линията, която включва:

- Вътрешни правила за функциониране на Центъра за обаждания с хармонизиран телефонен номер на Националната телефонна линия за деца 116 111;
- Методика за работа на Националната телефонна линия за деца 116 111.

От изключителна важност е да се отбележи, че всичките усилия и решения, свързани с предприемането на този нов и иновативен подход за управление и мониторинг на НТЛД 116 111 доведе до:

- по-голяма сигурност при получаване, обработване и съхранение на информацията постъпваща на линията;
- увеличи се доверието от страна на гражданите към линията и се намали напрежението в обществото към нея;

- възможност да се изработват достоверни и стойностни анализи от информация и данни, които постъпват в агенцията и са изключителна нейната собственост.

На НТЛД се дават консултации с цел получаване на информация и за оказване на психологическа подкрепа. Линията служи и като инструмент за постъпване на сигнали с вероятен риск спрямо дете. Ако консултацията се превръща в сигнал за дете, през софтуерен телефон директно се набира номер на МВР, Отделите за закрила на детето, „Национална система 112“, като същите са предварително зададени в системата.

Обработените след приключване на изминалата година статистически данни показват, че постъпилите обаждания през 2020 г. от деца и възрастни са 61 212 обаждания, което е с 11 453 повече от 2019 г.

Проведените консултации на НТЛД 116111 за 2020 г. са 19 345, като са с 51 % повече от 2019 г., когато са били 9775. Данните показват, че броя на проведените консултации в периода от месец януари - 666 до месец април – 813 е сравнително по-нисък в сравнение с месеците, от май до края на календарната година, когато са отчетени стойности с почти тройно и четворно повече консултации (май – 1923, юни – 2009, юли 2789, август – 1989). Цифрите показват завишен брой на консултациите и в месеците, през които има спад на обажданията – септември – 1989, октомври 1959 и т.н.

Анализът на дейността на линията сочи, че и през 2020 г. има деца, които тестват линията, като по този начин те се забавляват, провокират консултанта или демонстрират вербална агресия и грубо отношение. Важно е да се отбележи, че подобно поведение се отчита при всички „горещи линии“ и в други страни. Системата на линията показва, че за 2020 г. са отчетени – 19 692 тестващи обаждания, като в периода от януари до април са отчетени 11 700, най-много има регистрирани през месец март - 3463. Броят на тестващите обаждания намалява през останалите месеци, като през месец май са 1439, а през декември 495. Установено е, че децата на възраст между дванайсет и петнайсет години често изпитват вътрешна несигурност и вълнения. Някои от тях изпитват трудност в общуването и да споделят реалните си преживявания, поради което на линията постъпват тестващи обаждания, с които те проверяват какво ще чуят. В сравнение с 2019 г. броят на тестващите лица на линия е намалял с 61%, когато броят им е бил 32 437.

Сходни данни отчита системата и за обажданията, които са тип „мълчание“, които са общо 8925 за годината, най-много са през месец януари - 1408 и най-малко през месец декември - 285. Ръстът към намаляване на мълчаливите обаждания се отчита значително след месец май 2020 г.

С поемане управлението на линията, ДАЗД се стреми да се намали и броят на неприетите повиквания. Цифрите показват, че ръстът на пропуснатите обаждания е намалял през 2020 г. в сравнение с 2019 г., когато са отразени – 23 078.

На Националната телефонна линия за деца 116 111 се свързват най-често деца. През 2020 г. обажданията на линията от деца са 12 888, от тях 2493 обаждания са от деца, при които

при обаждането консултантът не е установил пола на детето и е регистрирал обаждането в системата от „дете“. Обажданията от момчета са 6448, а от момичета 4926. През последните две години се наблюдава тенденция броят на обажданията от момчета да е повече от този на момичета, както бе през изминалите години.

Деца ползват линията и за забавление, като се шегуват. Най-често тези обаждания постъпват от групи деца – 1348 (от май до декември), които се обаждат от един номер, смеят се, задават най-често несериозни въпроси. Най-много такива обаждания има от деца във възрастта на пубертета и както е известно в този период, след навършване на дванадесет години, децата започват да преживяват динамични процеси, преминават през физическо, психологическо и социално развитие до навлизане в зрелостта.

Запазва се тенденцията, на линията да се консултират деца най-често по темата за взаимоотношенията (47%) и семейните проблеми (19%). Постъпилите обаждания, при които е съобщено за насилие над дете попадат на трето място в системата на линията с 11%. Децата са споделили за взаимоотношенията си с връстници и са търсили отговори на определени въпроси. Те споделят и за семейните проблеми, които ги притесняват с консултантите, а при част от обажданията са отчетени психосоциални проблеми.

Темите, от които се вълнуват децата са: взаимоотношения с връстници - 589, училищни проблеми - 109, любовни връзки и сексуални взаимоотношения - 5085, семейни проблеми - 989, психосоциални проблеми - 447, насилие над деца - 817, здраве и сексуалност - 412, консултации по проблемите на деца в специализираните институции - 43, консултации по проблемите на деца в социалните услуги - 38, експлоатация – просяк - 62, експлоатация – проституция - 6, експлоатация – порнография - 4, рисково поведение - бягство, кражба, побой - 30, училищен тормоз - 18, риск от изоставяне - 79, склоняване към приемане на ПАВ - 5, риск от самонараняване - 28, въвличане в родителски конфликт - 148, синдром на родителско отчуждаване - 49, зависимости (тютюнопушене, наркотични вещества, алкохол, телефон, интернет) - 86, трудности при възпитанието на дете - 35, други.

В Националната телефонна линия за деца 116 111 на ДАЗД, децата виждат възможност, да получат отговори на въпроси, които ги вълнуват, споделят свои притеснения, които по една или друга причина не желаят да споделят с приятелите си или родителите. НТЛД дава отворено пространство, в което децата споделяйки своите тревоги, могат да получат професионална психологическа подкрепа от специалистите (психолози и педагози).

Възрастовата граница на децата, които най-често се обаждат е в интервала от 10 до 18 години, като статистиката на линията показва, че най-голям е броят на обажданията на деца между 14 и 18 години.

През 2020г на Националната телефонна линия за деца 116 111 постъпваха обаждания от деца или притеснени родители, които споделят тревожна информация за кибертормоз. Децата, споделят за публикувани техни компрометиращи снимки, които се разпространяват в социалните мрежи, най-често споделени от техни връстници, с които са влезли в конфликт. Децата споделят в подобни ситуации, че се познават с

разпространителите на информацията. В други ситуации, деца споделят, че е създаден фалшив профил на името на определено дете, с цел да бъдат публикувани лични и чужди снимки на непълнолетни момичета, които да бъдат тормозени онлайн. При подобни консултации, децата се информират за рисковете при употребата на интернет, както и правилата за безопасното му използване. В зависимост от споделената информация, лицата биват насочвани към Главна дирекция „Борба с организираната престъпност“, Националния център за безопасен интернет, отдел „Закрила на детето” по местоживееене.

През 2020 г. пандемията COVID-19 допринесе за това, децата да намират начини за общуване чрез социалните мрежи по-интензивно, което води до различни рискове – от това да разкрият лична информация пред лица, които реално не познават, но се представят за връстници или да изградят фалшиви приятелства. В случаи, когато едно дете сподели пред консултант на линията за подобна ситуация, фокусът на консултацията се пренасочва към това, детето да осъзнае възможните рискове, както и да се идентифицира друга заявка на обаждането, с цел оказване на психологическа подкрепа.

Националната телефонна линия за деца 116 111 се ползва и за търсене на информация, както от деца, така и от възрастни – най-вече за правата на децата, за търсене на налични услуги в общността, програми, възможности за проучване на правна помощ, за търсене на обратна връзка от работата на отделите „Закрила на детето“.

Данните за 2020 г. показват, че на линията са се обадили 1388 родители, част от които споделят за пристрастеност на децата им към компютърни игри. За периода от 01 май до 31.12.2020 г. системата отчита 141 обаждания от лица, които се представят за съсед на дете/семејство и сигнализират за дете, отглеждано в рискова среда. През изтеклата година към линията са се обърнали възрастни хора – баби и дядовци (155), които са споделили за negliжиране на деца от страна на техните родители, за въвличане в родителски конфликти, семейни проблеми и за лошо отношение към тях. Има и регистрирани обаждания от други роднини (71), които от своя страна са споделили за семейни проблеми, насилие на дете или за рисково поведение на деца.

През 2020 г. с НТЛД са се свързали и други възрастни лица – 947, които са подали тревожна информация за деца или са потърсили информация по определен проблем за дете, като например: рисково поведение на дете, зависимости на родител, психосоциални проблеми, семейни проблеми и други.

На НТЛД постъпват обаждания от тийнейджъри, за да споделят чувства и преживявания, свързани с раздялата между родителите им.

Националната телефонна линия за деца служи и като инструмент, чрез който се получава информация за извършено насилие спрямо дете. При постъпване на такива обаждания, консултантите информират за правата на детето, функциите и дейността на отделите „Закрила на детето”, както и видовете подкрепа, която може да бъде оказана на семејството им, с цел подобряване комуникацията и взаимоотношенията в него. Обажданията се информират и за възможността да бъде запазена анонимността им при

подаване на сигнал, като акцент е поставен върху необходимостта от професионална помощ за справяне със ситуацията.

Чрез НТЛД 116111 се подават сигнали към органите за закрила на детето. Общият брой на подадените сигнали към Дирекция „Социално подпомагане“ през 2020 г. за деца в риск е 1190 (Графика 1).

От изготвения анализ е видно, че сигнали постъпват най-често от родители, роднини, баби, дядовци, съседи, граждани, деца, професионалисти и чрез „Национална система 112“. През изтеклата година се наблюдава увеличаване на броя на постъпилите сигнали с риск за дете, в сравнение с предишни периоди.

С поемане на управлението на НТЛД от ДАЗД, ежедневно експертите са ангажирани с дейности по администриране на линията.

Развитието на НТЛД следва да продължи в посока разработване на ежегодни национални кампании и тяхното популяризиране, изграждане на партньорство с медии и институции, които имат отношение към децата, както и с местата с обществено значение. Целта на популяризирането на НТЛД е да достигне до всички деца, родители, младежки клубове, спортни клубове, професионалисти от Дирекция „Социално подпомагане“, социални услуги за деца, читалища, лечебни заведения, дрогерии, училища, ясли, детски градини, обществен транспорт.

2. Детско участие.

Съветът на децата е консултативен орган към Председателя на ДАЗД и от 2003 г. работи в изпълнение на основните принципи на Конвенцията на ООН за правата на детето и Закона за закрила на детето. Основната му цел е да насърчи детското участие в процеса на изработване на политики за децата и вземане на решения. В Съвета на децата са включени представители от 28-те административни области в страната, 4 квоти за деца от уязвими групи и 1 квота за представител на децата, получили международна закрила в България.

През 2020 г. са проведени две онлайн заседания на Съвета на децата, които са организирани, подготвени и реализирани от експерти на ДАЗД.

На първото заседание през месец юли е обсъдена темата за подобряване и повишаване на ефективността на детското участие в Република България. На срещата бе представен анализ на резултатите от проучване на процеса по детско участие, реализирано по проект: „Развити ефективни политики за спазване правата на децата. Децата обсъдиха възможността за провеждане на Национална кампания: „Безопасно и здравословно лято“ през 2020 г. в условията на въведеното в страната извънредно положение. На заседанието е представена инициативата: „Най-голямото детско „Благодаря“. Основната цел на кампанията бе да се покаже, че децата в България ценят хората до тях – семейството си, тези, които се грижат за тях, които им помагат, които ги обичат, които ги правят щастливи.

Второто онлайн заседание на Съвета на децата се проведе през месец ноември 2020 г. В заседанието участие взе г-жа Деница Сачева, министър на труда и социалната политика, която приветства участниците в срещата. Пред г-жа Сачева бе представена дейността на Съвета на децата от нейният председател и летописец.

На заседанието бяха представени новите членове на съвета. През 2020 г. бе проведена процедура за избор на нови членове на Съвета на децата в 15 области в страната за деца от уязвими групи и една квота за дете, получило международна закрила в Р България. Избрани са 31 деца за нови членове на Съвета. На заседанието е представена инициативата на ДАЗД да изготви „Бяла книга за детето“ по повод 20-годишнина от създаване на системата за закрила на детето и Държавната агенция за закрила на детето. На заседанието са обсъдени предизвикателствата пред държавната политика за осигуряване на условия за спазване правата на децата и защита на най-добрия им интерес. По повод 31-та годишнина от приемането на Конвенцията на ООН за правата на детето, УНИЦЕФ – България и Национална мрежа за децата са организирали събитие – шести младежки форум „Voice it 2020“ на тема: „Дискриминацията не ти отива“, в което взеха участие и членове на Съвета на децата.

През 2020 г. бяха взети мненията на децата от Съвета на децата по повод разпространен въпросник относно проучване сред децата за проекта на Стратегията на Европейския съюз за правата на детето. Една от целите на Европейската стратегия за децата е във всяка държава да има стратегически механизми за прилагане правата на

децата, утвърждаващи така наречената „Детска гаранция“. Работата по нея е стартирала през 2015 г., когато Европейския парламент излиза с призив към държавите-членки за въвеждане на т.нар. Гаранция за децата (Child Guarantee). По този повод Европейската комисия (ЕК), през 2017 г., стартира подготвителни действия за проучване на потенциалния ѝ обхват. Целта на работата на ЕК е да изследва възможностите, за това как конкретна програма може да бъде разработена най-добре, с цел борба с бедността и социалното изключване сред децата в най-неравностойно положение в ЕС (по-специално деца, живеещи в несигурна семейна среда; деца, пребиваващи в институции; деца с мигрантски произход [включително деца бежанци], и деца с увреждания). И друга важна цел за Европейската гаранция е била да намери и насочи ресурс, който да осигури достъпа на уязвимите групи деца до петте ключови области на политики, определени от Европейския парламент (безплатно здравеопазване, безплатно образование, безплатно образование за деца в ранна детска възраст, прилично жилище и здравословно хранене).

По решение на ЕК през 2021 г. предстои да стартират пилотни проекти за въвеждане на Европейската гаранция, като България е една от избраните страни. Европейската гаранция ще бъде част от Стратегията на ЕК за правата на детето.

3. Действия и мерки, свързани с COVID-19.

През 2020г с обявяване в страната ни на извънредно положение, поради настъпила епидемиологична криза, ДАЗД предприе редица действия за подкрепа на децата и техните семейства, като част от тях са:

- На сайта на ДАЗД бе създадена специална рубрика „Питай тук COVID-19“. Това е мястото за поставяне на въпроси от децата и техните родители или лицата полагащи грижи за тях, за пандемията и мястото от което те получат компетентни отговори от специалисти. Рубриката е активна и работи от 18.03.2020 г.
- ДАЗД инициира създаването на рубриката „Дете“ на Единния информационен портал COVID-19, която съдържа полезни информационни материали за деца и родители.
- Национална телефонна линия за деца 116 111 заработи със засилена ежедневна подкрепа, за да може линията да е непрекъснато на разположение на всички деца и техните семейства, които имат нужда да бъдат консултирани. Работещите специалисти непрекъснато изслушват, подкрепят, насочват обаждащите се по всички въпроси, които ги вълнуват.
- За да гарантира правата и интересите на всяко едно дете в риск в ситуация на пандемия, ДАЗД създаде нови, адекватни на ситуацията правила за извършване на проверки (дистанционни/неприсъствени) за спазване на правата на детето.
- Във връзка с пандемията, ДАЗД информира кметовете на всички общини на територията на страната (писма с изх. №16-00-14#23 от 26.03.2020 г.), в които към тях бе отправен апел за повишена бдителност на психическото и физическо здраве на децата, с акцент върху ръководителите на резидентните услуги. Препоръката

към тях е за засилване на мерките чрез социална дистанция, висока лична хигиена и дезинфекция. Писмото съдържа послание за готовността на ДАЗД да окаже помощ и подкрепа, във всеки един момент.

- ДАЗД отправи молба към кметовете на общините (писма с изх. №16-00-14#47 от 23.04.2020 г.) да споделят трудностите, предизвикателствата, добрите практики, както и да предоставят обратна информация относно достъпа на децата до дистанционното обучение.

- ДАЗД се обърна и към регионалните управления на образованието и директорите на ВУИ и СПИ за подкрепа на децата, за споделяне на трудностите и предизвикателствата при условията на обявеното извънредно положение.

- В подкрепа на всички деца, във Фейсбук страницата на ДАЗД е поместено послание от дете – член на Съвета на децата, с което се цели да се вдъхне вяра и кураж на децата и техните родители, да се мотивират да спазват стриктно правилата за ограничаване разпространението на вируса.

- ДАЗД изготви обръщение към родители, при които е настъпила раздяла и е наличен спор за родителски права или са в конфликт, в контекста на регламентирания контакт дете-родител. Обръщението е поместено на официалния сайт на агенцията и призовава родителите да проявят търпение и ги насърчава да използват активно за комуникация с децата си всички алтернативни на личния контакт възможности: скайп, телефон, вайбър, месинджър и др.

- Осъществен бе контакт с кризисните щабове към общините, в които са ситуирани офисите на агенцията по места (а именно: Русе, Враца, Варна, Бургас и Пловдив), с уверение за готовност на служителите за включване, в дейности, които да подпомогнат и подкрепят децата, родителите им, гражданите на конкретната община.

- Във връзка с пандемията, бяха предприети действия по разработване на методическо и практическо ръководство с указания за действия при кризисна ситуация, насочено към институциите от Координационния механизъм при насилие в подкрепа на децата и семействата.

- С оглед на трудностите, предизвикани от социалната изолация и дистанция, свързани с намиране на адекватни решения за съхраняване връзката на децата и младежите с техните родители, роднини, близки приятели и съученици, както и за гарантиране на достъп до дистанционно обучение, ДАЗД разработи анкета, която изпрати до общо 316 социални услуги за деца от резидентен тип и специализирани институции. Целта е да се изследва функционирането и предприемането на конкретни мерки от социалните услуги за деца от резидентен тип и специализираните институции в условията на извънредно положение. Изготвеният анализ ясно очертава трудностите и предизвикателствата, както на потребителите, така и на персонала. В тази връзка, от страна на ДАЗД бяха направени предложения

до министъра на труда и социалната политика, министъра на здравеопазването, кметове, изпълнителния директор на Агенцията за социално подпомагане и началници на регионални управления на образованието.

- ДАЗД преведе и изпрати публичният призив на Комитета на ООН за правата на детето във връзка с пандемията на вниманието на Националния оперативен щаб, на МТСП, МЗ, МОН, МВнР, МВР, МП, МК, ММС, АСП и НСОРБ.

- Актуализираха се и се популяризираха на сайта на агенцията и чрез МОН до системата по образование Правилата за безопасен интернет на децата, които засилено общуват и учат онлайн по време на пандемията. Издаде се специален вариант само за децата на хартиен и електронен носител.

- Във връзка със случаи на принудително изселване на лица от определени населени места, от страна на ДАЗД е изпратено писмо до всички кметове на общини с указания по отношение на действията, които следва да се предприемат с оглед спазване правата на децата, с конкретно позоваване и на Насоките на ООН при евикция.

В контекста на гореизложеното, председателя на ДАЗД инициира и проведе работна среща с Главния държавен здравен инспектор доц. Ангел Кунчев за нуждата от указания и препоръки в училище за предпазване на децата в условията на епидемиологична криза. Обсъдена бе идеята за извършване на разяснителна кампания сред образователната общност на територията на цялата страна.

II. Координация на политиките за деца

1. Национален съвет за закрила на детето (НСЗД).

В рамките на 2020 г. бяха организирани и проведени 2 онлайн заседания на Националния съвет за закрила на детето .

В рамките на отчетния период беше проведена и финализирана процедура за избор на нови юридически лица с нестопанска цел за членове на Националния съвет за закрила на детето (НСЗД). След структурирането му, на 9 септември 2020 г. беше проведено 43-то редовно заседание, което за първи път в историята на Съвета се проведе онлайн, поради епидемична обстановка в страната. Основна тема на заседанието бе „Работа по актуални програми и проекти за децата с цел развитие на ефективни политики“, като в този контекст беше предоставена възможността на всички членове на НСЗД да се представят най-важните достижения на институциите и организациите.

Възобновено е обновяването на информацията за дейността на НСЗД в Портала за консултативни съвети на Министерски съвет. Прегледан, актуализиран и допълнен е разделът в интернет страницата на ДАЗД, в който се представя дейността на НСЗД.

На 27.10.2020г се проведе второто онлайн заседание на Националния съвет за закрила на детето, чиято основна тема бе „Актуални програми и проекти в детските

политики“, част 2. В този контекст беше предоставена възможност да бъдат представени достиженията на институциите и организациите по темата.

Във връзка с изготвянето на предстоящ доклад на страната ни по изпълнение на препоръките на Комитета на ООН за правата на детето, на 8 юли 2020 г. беше проведено заседание на членовете на Междуведомствената експертна група към Националния съвет за закрила на детето, като целта е изработване на механизъм за тяхното изпълнение. На членовете бе предоставена таблица, която следва да се попълни с оглед тяхната компетентност.

2. Координационни механизми.

2.1. Координационен механизъм за взаимодействие при работа в случаи на насилие на деца, жертви на насилие или в риск от насилие и за взаимодействие при кризисна интервенция.

По силата на подписаното през 2010 г. „Споразумение за сътрудничество и координиране на работата на териториалните структури на органите за закрила на детето при случаи на деца, жертви на насилие или в риск от насилие и при кризисна интервенция“, органите за закрила на детето на национално и местно ниво са ангажирани с прилагането на Координационния механизъм (КМ).

ДАЗД, в партньорство с Агенцията за социално подпомагане, Министерство на вътрешните работи и Областните администрации ежегодно извършва мониторинг на прилагането на Координационния механизъм за взаимодействие при работа в случаи на деца, жертви на насилие или в риск от насилие и за взаимодействие при кризисна интервенция.

ДАЗД има разработена електронна платформа <https://sacr.kontrax.bg/> за отчитане на дейността на мултидисциплинарните екипи по Координационния механизъм. По своята същност платформата съдържа информационна карта, с конкретни индикатори, предоставяща възможност за електронно попълване на данните от дейността на мултидисциплинарните екипи по КМ.

Електронното попълване на данни и отчитане на дейността на екипите по КМ допринася за оптимизиране на целия процес по събиране, обработване и анализиране на данните, касаещи дейността на екипите по Координационния механизъм.

Постъпилите данни от всички Регионални дирекции за социално подпомагане, Областните дирекции на МВР и Областни администрации в страната са обработени, обобщени и са създадени бази данни с информацията от всички ДСП, РПУ и Общини в страната.

На база на подадените данни е подготвен и публикуван на сайта на ДАЗД Мониторингов доклад за изпълнение на Координационния механизъм за взаимодействие при работа в случаи на насилие на деца, жертви на насилие или в риск от насилие и за

взаимодействие при кризисна интервенция за 2019 г., намиращ се на следния адрес: <https://sacp.government.bg/политики/доклади-и-отчети>.

С влизането в сила на Закона за качеството на социалните услуги на 1 юли 2020 г., влязоха в сила и промените в Закона за закрила на детето, като Координационния механизъм стана част от Закона за закрила на детето. Мониторингът на случаите на насилие над деца ще продължи да се осъществява от ДАЗД, тъй като е инструмент за създаване на гъвкави механизми за взаимодействие, както и за създаване на целенасочени политики и законодателство за подобряване на междуинституционалното сътрудничество и координация.

2.2 Координационен механизъм на рефериране и обгрижване на случаи на непридружени български деца и деца-жертви на трафик, завръщащи се от чужбина

Една от водещите дейности на ДАЗД в тази насока е прилагането на този механизъм, за чието изпълнение агенцията работи активно в сътрудничество с компетентните български и международни институции по конкретни случаи на деца – български граждани, които пребивават в чужбина без придружител и деца – жертви на трафик на територията на редица страни в Европа.

Координационният механизъм регламентира конкретните задължения за взаимодействие на ангажираните субекти, а ефективното му прилагане, което представлява добра практика за междуинституционален и интердисциплинарен подход, доведе до първоначално рязко увеличение на реферираните случаи. От началото на месец януари до месец декември 2020 г. включително, експерти от Държавната агенция за закрила на детето са координирали предприемането на спешни мерки за закрила за 31 деца, като от тях са 27 момичета и 4 момчета. Децата са български граждани, които са станали жертва на трафик с цел сексуална, трудова експлоатация или са изоставени от техните родители или близки. Държавите, в които са регистрирани случаите са държави членки на ЕС, както и случай на 17 годишно дете в САЩ, са: Австрия - 4 деца, Великобритания - 9 деца, Швеция - 4 деца, Нидерландия - 2 деца, Израел - 1 дете, Румъния - 1 дете, Франция - 1 дете, Швейцария - 2 деца, Полша – 1 дете, Гърция – 1 дете, Германия – 3 деца и Португалия – 1 дете.

3. Деца чужденци, търсеци или получили международна закрила в България.

Съгласно сключено на 16.02.2016 г. Споразумение за сътрудничество, взаимодействие и обмен на информация между ДАЗД и Държавна агенция за бежанците (ДАБ) при Министерския съвет, ДАБ предостави ежемесечно обобщени данни за деца-чужденци на територията на Република България, търсеци и/или получили международна закрила. От предоставената информация е видно, че от месец януари 2020 г. до края на годината общият брой регистрирани непридружени деца търсеци закрила е 683, като от тях статут са получили 129 деца-чужденци, а 55 деца-чужденци са получили отказ.

4. Работа по международни случаи, свързани с деца.

За периода януари до края на 2020 г. експерти от Държавната агенция за закрила на детето са работили по 141 случая с международен елемент, обхващащи 160 деца, свързани с:

- нарушен режим на лични контакти, родителски конфликти и домашно насилие;
- социални проучвания за български деца и техните семейства, по молба на чужди социални служби във връзка с реинтеграция в биологичното семейство в България или в чужбина и/или предприета мярка за закрила на територията на чуждата държава;
- negliжиране, не полагане на грижи от страна на родителите, домашно насилие, опасност за физическото и емоционалното развитие на български деца от страна на родителите им в чужбина, което е наложило предприемане на мерки за закрила от страна на чуждите социални власти;
- отговори до български съдилища, които са постановили извършване на социални проучвания на родител/и, които постоянно пребивават на територията на чужда държава;
- информиране на български социални служби за осъществявани наблюдения от чужди социални власти спрямо български деца, пребивавали на територията на чужда държава;
- съдействие за установяване на местонахождението на деца и извършване на социално проучване и оценка на риска за тях;
- български деца, родени в чужбина, завърнали се в България заедно с техните родители без документи и гражданска регистрация и съдействие за издаване на акт за раждане;
- случаи свързани с осъществяване на процедура по настойничество и попечителство на български деца в чужбина, за които се информират своевременно българските социални служби;
- случаи на изоставени в чужбина български деца.

За този период, експертите на Държавната агенция за закрила на детето са провели 85 броя консултации в приемната на ДАЗД и по телефона на родители, роднини и близки, които живеят в чужбина или чийто деца са с мярка за закрила в чужбина. Консултации се предоставят и относно възможностите за реинтегриране на деца при роднините им в България.

Проблем остават големия брой преписки, с международен елемент, които влизат в ДАЗД и се отнасят до съдбата на деца и семейства. В много от случаите, в които ДАЗД реагира бързо се връщат от дирекция „Консулски отношения“ на МВнР, с молба писмено да се запита Министерството на правосъдието дали по конкретния казус е постъпвало запитване от чужд централен орган. Държавната агенция за закрила на детето многократно е изразявала становището си, че по този начин случаите се бавят и това не е в полза на децата и техните родители. За това, независимо от становището на дирекция „Консулски отношения“ към МВнР, експертите от агенцията са изготвяли информация

за конкретните случаи и са изпращани с официална кореспонденция до чужди социални власти за решаване на казусите с български граждани.

5. Предложения за мерки по чл. 76а от Закона за българските лични документи.

За отчетния период председателят на ДАЗД е изпратил 28 становища с предложения до министъра на вътрешните работи за налагане на мерки по чл. 76а от Закона за българските лични документи – на 19 от децата за срок до две години от издаване на заповедта и на 9 деца до навършване на пълнолетие. Налагането на мярка за не напускане на българската държава на децата за срок до две години или до пълнолетие на тях, служи като охранителна мярка с цел превенция от повторно извеждане на децата за въвличането им в сексуална и трудова експлоатация, използването им за просия или negliжирането им, както и въвличане в неблагоприятни дейности.

Осъществява се непрекъснато взаимодействие с българските представителства в чужбина чрез Министерството на външните работи при случаи на деца с международен елемент, като се обменя информация със съответните ведомства, институции и организации на други държави, отговарящи за закрилата на детето, при спазване на условията и реда по Закона за защита на личните данни, във взаимодействие с Комисията за защита на личните данни.

Децата, жертви на трафик са деца в риск и спрямо тях се предприемат подходящи мерки за закрила по реда на Закона за закрила на детето. Случаите се наблюдават от социални работници от отделите „Закрила на детето“ към дирекциите „Социално подпомагане“ в едногодишен срок, с цел оказване на необходимата подкрепа и предотвратяване на нови случаи на въвличане на децата в повторен трафик, както и предотвратяване на възможността други деца от семейството да бъдат въвличени в този процес.

В ДАЗД съществува установена практика за получаване на актуална информация на всеки три месеца за всяко дете-жертва на трафик, настанено в Кризисен център, с цел проследяване на грижата и развитието на случая. Тази практика дава възможност за интензивен мониторинг и предоставяне на адекватна методическа подкрепа от страна на експертите на ДАЗД на социалните работници, работещи по тези случаи. Качеството на грижите, предоставяни в Кризисния център, подлежи на редовен мониторинг и контрол от страна на ДАЗД и местните общински власти.

III. Поддържане и надграждане на Национална информационна система (НИС).

В изпълнение на разпоредбите на чл. 17а, ал. 1, т. 9 от Закона за закрила на детето за задължението на председателя на ДАЗД да създава и поддържа НИС, в началото на 2020 г. бяха актуализирани 7 броя информационни карти и съответния брой електронни таблици по определени показатели, с които се събира и обобщава информация от специализираните институции за деца (Домовете за деца, лишени от родителска грижа и Домовете за медико-социални грижи за деца), от лицензираните доставчици на социални

услуги за деца (резидентни и дневни/почасови), от Социално-педагогическите интернати (СПИ) и Възпитателните училища – интернати (ВУИ), от екипите, работещи по прилагането на Координационния механизъм за взаимодействие при работа в случаи на деца, жертви или в риск от насилие и за взаимодействие при кризисна интервенция, и от Специалните училища и Центровете за специална образователна подкрепа към МОН, както и до окръжни съдилища.

За трета поредна година през 2020 информационните карти се попълниха електронно чрез използването на Google forms, което позволява по-бързото и ефективно подаване на данни от страната на отчитащите се.

Броят на постъпилите по електронен път информационни карти е 441 бр. От тях:

- Социално-педагогически интернати – 1 и Възпитателни училища-интернати – 3;
- Специални училища и Центрове за специална образователна подкрепа – 36;
- Лицензирани доставчици на услуги от резидентен тип – 97;
- Лицензирани доставчици на дневни/ почасови услуги – 284;
- Домове за деца, лишени от родителска грижа – 7;
- Домовете за медико-социална грижа за деца – 13.

Получените данни са обработени и обобщени в годишните информационни карти за 2019г.

През годината са предоставяни множество консултации във връзка с разработената онлайн платформа и формуляри за електронно попълване и отчитане на информационните карти, във връзка със задължението на доставчиците съгласно чл. 43е, ал. 5 от ЗЗДет. (в сила до 01.07.2020 г

Извършвани са ежедневни справки на попълнените в базата данни информационни карти от НПО и Общини от разработената онлайн платформа за отчитане на доставчиците на социални услуги.

Обобщени и обработени са данните, получени от окръжните съдилища, отнасящи се до осиновяванията на деца в страната и в чужбина. Информацията е получена от всички 28 окръжни съдилища.

През отчетния период ДАЗД стартира процес на събиране и обобщаване на данни за децата с изявени дарби, получили закрила съгласно Наредбата за условията и реда за осъществяване на закрила на деца с изявени дарби (НУРОЗДИД). Извършен бе преглед на нормативната уредба, регламентираща осъществяването на закрила на деца с изявени дарби, като при необходимост ще се инициира актуализирането ѝ. Във връзка със задължението на председателя на ДАЗД за събиране и обобщаване на данни за деца с изявени дарби, регламентирано в чл. 17а, ал. 1, т. 9 от Закона за закрила на детето беше изпратено писмо с молба за предоставяне на актуална информация за съществуващите регистри и видовете данни за деца с изявени дарби до АСП, МОН, ММС, МК и всички областни администрации в страната за 2018 и за 2019 г. както и за извършените дейности по закрила на деца с изявени дарби. Разработена е електронна таблица с конкретни

индикатори за събиране на информация, касаеща деца с изявени дарби, съгласно НУРОЗДИД.

Държавната агенция за закрила на детето координира събирането и обобщаването на данни за деца с изявени дарби, като конкретизира ролята на всички отговорни институции, в това число и кметовете на общините в страната, съгласно задълженията, регламентирани в Закона за закрила на детето и Наредбата за условията и реда за осъществяване на закрила на деца с изявени дарби.

Разработена е електронна таблица с индикатори, която беше изпратена на всички Лицензирани доставчици на социални услуги за деца, които са управлявали услуги през 2018, 2019 и 2020 г. Чрез електронните таблици беше събрана и обобщена информация от 274 лицензирани доставчици от цялата страна. Обобщената информация съдържа данни по години за работата на доставчиците по проекти и програми, които не са финансирани от националния бюджет. Събраните и обобщени данни включват: Име на проекта/програмата; Тема/същност, за какво е проекта/програмата; Период на изпълнение; Целева/и група/и; Продукт/резултат/ефект от изпълнението; Наличие на доклад/отчет; Разработени материали/издания/изследвания по проекта или програмата.

Стартиран е процес на проучване на възможностите за надграждане и актуализиране на Националната информационна система на ДАЗД, създаването на информационна свързаност/интегрираност чрез софтуерен продукт (информационна система/база данни), който да генерира данни и информация от други системи на органи за закрила/институции/източници за постигане на достоверна и всеобхватна информация за съществуващите дейности на местно и национално равнище по отношение на грижата (рисковете) за детето. Подготвен е материал, съдържащ детайлно описание на различните видове рискове за детето и данните, които трябва да бъдат поддържани. Генерираните данни и информация ще послужат за извършване на мониторинг и анализ на съществуващата грижа и ще позволят създаване на адекватни политики за детето и семейството, отговарящи на съвременните им потребности. Проведени са срещи и разговори с цел консултиране на новата НИС с ДАЕУ и НСИ.

Проучени са възможностите за надграждане и актуализиране на Националната информационна система на ДАЗД, създаването на информационна свързаност/интегрираност чрез софтуерен продукт (информационна система/база данни), който да генерира данни и информация от други системи на органи за закрила/институции/източници за постигане на достоверна и всеобхватна информация за съществуващите дейности на местно и национално равнище по отношение на грижата (рисковете) за детето. Проведени са разговори с НСИ, по отношение на събирането на данни и информация от други информационни системи.

IV. Мониторинг и контрол на системата за закрила на детето

1.1 Извършени проверки по сигнал.

През 2020 г. са извършени 72 проверки по сигнал в различни образователни и социални заведения, както и отдели „Закрила на детето” към дирекциите „Социално подпомагане” на територията на страната. Водещи по брой са извършените проверки в дирекциите „Социално подпомагане – 31 бр. и доставчиците на други социални услуги за деца – 13 бр. Следват образователните заведения и Центровете за настаняване от семеен тип – по 12 бр. По 2 проверки са извършени в лечебни заведения и специализирани институции.

1.2. Извършени планови проверки :

През 2020 г. бяха организирани и проведени общо три планови проверки.

Първата планова проверка бе на тема „Работа на Центрове за специална образователна подкрепа по отношение на осигуряване на подкрепа за личностно развитие на децата и учениците, подкрепа на деца с проблемно поведение и превенция на насилието“. Целта на тематичната проверка е изследване на състоянието и качеството на услугите за деца с увреждания, предоставяни от ЦСОП в страната, взаимодействие с родителите и подкрепата им за ползване на социални услуги за тях и техните деца с увреждания.

Втората тематична планова проверка е на тема „Работа с детето и семейството по случаи на деца в риск, с предприета мярка за закрила от дирекция „Социално подпомагане“ в различни направления“. Основната цел на тематичната проверка бе да се проучи работата по различни направления на ДСП: случаи на деца, жертви на насилие; случаи на деца, въввлечени в родителски конфликти; работа по случаи на превенция на изоставянето и реинтеграция; случаи на деца, настанени в приемни семейства. Изготвен е обобщен анализ на резултатите от извършена тематична планова проверка и резюме на анализа, което е представено за запознаване на министъра на труда и социалната политика, ресорния заместник-министри на труда и социалната политика и на изпълнителния директор на Агенцията за социално подпомагане.

Третата тематична планова проверка е в центрове за обществена подкрепа (ЦОП) и центрове за социална рехабилитация и интеграция (ЦСРИ). Изготвени бяха методика, график и инструментариум за събиране на информация при извършването ѝ. Основната цел на тематичната проверка е да се проучи работата на доставчици на социални услуги в общността – ЦОП и ЦСРИ, в условия на извънредно положение и/или обявена епидемична обстановка и конкретно как е продължен процеса на предоставяне на услугите под формата на дистанционна работа. В хода на проверката е проверено как е гарантирано спазването правото на детето на достъп до услуги, независимо от създалата се епидемична обстановка, тъй като съществуват множество рискове, като например риск от родителско отчуждение и работа по случаи на родителски конфликт, в които са въввлечени и децата; работа с деца, жертви на насилие, в т.ч. и тези, които са в риск от ранно съжителство и ранно раждане; работа с деца със затруднения, в т.ч. психологическа подкрепа, оценка на родителския капацитет и др. Изготвен е Анализ на резултатите от извършена тематична планова проверка, който е представен за запознаване на министъра на труда и социалната политика и ресорен заместник-

министър на труда и социалната политика. Резюме на анализа е публикувано на официалната електронна страница на ДАЗД.

2. Издадени задължителни предписания от председателя на ДАЗД.

В резултат на извършения планов контрол от експертите на агенцията за периода м. януари - м. декември 2020 г. са издадени 108 бр. задължителни предписания с 474 конкретни мерки. Същите са придружени с писмени методически указания за изпълнението им и механизъм за взаимодействие между отговорните институции.

През отчетния период са извършени проверки по сигнал, в резултат на установените пропуски и нарушения от председателя на ДАЗД са дадени 67 бр. задължителни предписания с 325 конкретни мерки както следва:

- 31 бр. задължителни предписания със 135 конкретни мерки на дирекции „Социално подпомагане“;
- 20 бр. задължителни предписания със 131 конкретни мерки на доставчици на социални услуги;
- 12 бр. задължителни предписания с 50 конкретни мерки на образователни институции;
- 2 бр. задължителни предписания с 4 конкретни мерки на медицински практики.

За всички извършени проверки, приключили със задължително предписание са уведомени горестоящите органи за резултатите и за съдействие по отношение на изпълнението им.

От получената обратна информация по изпълнение на задължителните предписания от проверените обекти с предписание в отчетния период, е видно, че ръководителите на проверените обекти са изпълнили мерките, касаещи съставяне на липсващи процедури, преразглеждане, актуализиране и допълване на съществуващи вътрешни правила и процедури, така че същите да доведат до създаване на гаранции за спазване на правата на децата.

V. Работа по жалби и сигнали.

Обща информация.

През 2020 г. експертите на Главна дирекция „Контрол по правата на детето“ са работили по 3330 бр. преписки, от които от предходни години са 1104 бр. Новопостъпилите през 2020 г. жалби и сигнали са 2226 бр., като от тях 633 бр. са подадени от физически лица, 224 бр. от сигналите са подадени от юридически лица, а случаите, в които инспекторите от ГДКПД са се самосезирали са 264 бр. На Националната телефонна линия за деца 116 111 са подадени 1105 бр. сигнала.

Години:	2018 г.	2019 г.	2020
----------------	----------------	----------------	-------------

Нови жалби и сигнали от физически лица:	794 бр.	780 бр.	633 бр.
Подадени сигнали на НТЛД	595 бр.	754 бр.	1105 бр.
Нови жалби и сигнали от юридически лица:	346 бр.	356 бр.	224 бр.
Преписки по самосезиране:	305 бр.	339 бр.	264 бр.
Общо:	2040 бр.	2229 бр.	2226 бр.

При извършен анализ на данните е видно, че броят на новообразуваните преписки след подадени жалби от физически лица е с най-голям дял – 28 % от общия брой, броят на преписките, подадени от юридически лица е 10 %, а по самосезиране са образувани 12 % от преписките. Сигналите, подадени на НТЛД съставляват 50 % от новите преписки. Като общ брой новопостъпилите жалби и сигнали отчитат минимално намаление в сравнение с 2018 г. и 2019 г.

В заключение, през 2020 г. се наблюдава слабо намаление на общия брой на постъпващите жалби и сигнали, в сравнение с предходната година, но значително увеличение е отчетено в броя на сигналите, постъпили чрез НТЛД 116 111, които са 50 % от общия брой новообразувани преписки. През 2020 г. най-голям е броят на преписките за насилие над деца, както и през 2019 г., като е запазен приблизително относителния им дял.

Сравнителният анализ между 2020 г. и 2019 г., според поставените проблеми, не отчита промяна в съотношението на проблематиката в постъпващите сигнали. Запазва се тенденцията на най-висок брой на сигналите за насилие, упражнено върху деца и между деца във всичките му форми, но през отчетната година се наблюдава значително намаление в общия им брой (383 бр.), в сравнение с 2019 г. (572 бр.). С изключение на сигналите, касаещи спор между родителите за упражняване на родителски права и нарушени лични контакти между децата и родителите и преписките, в които са поставени въпроси, свързани с различни производства и процедури, по всички останали тематични области се наблюдава намаление в броя на подадените жалби. Една от причините за този спад може да се счита предприетите от страна на правителството мерки за ограничаване на разпространението на коронавируса COVID-19 през 2020 г. с първоначално обявеното извънредно положение и последвалата го извънредната епидемична обстановка, което даде възможност на жалбоподателите да сигнализират дистанционно на НТЛД 116 111.

VI. Консултации на граждани и юридически лица.

В резултат на извършвания мониторинг от експертите на ДАЗД за изтеклата 2020 г. са дадени 1737 броя консултации на граждани и юридически лица.

При анализ на водещите проблеми, които са дискутирани в хода на консултациите по тематични области, водещо място с 389 броя са консултациите, по които е търсено съдействие и са относими към системата за закрила – органите по закрила и техните правомощия и компетенции, както и предоставяне на координати на ОЗД/ДСП, функции на НТЛД 116 111, въпроси, свързани с епидемиологичната обстановка в страната и ограниченията, наложени на гражданите и техните семейства и други.

На следващото второ място по брой с 260 бр. заемат въпроси свързани с нарушаване или ограничаване на режима на лични отношения с дете от страна на единия родител, въпреки влязло в сила съдебно решение. Конфликтите между родители, търсили подкрепа от ДАЗД, стават все повече, по-задълбочени и безрезултатни, поради нежеланието на родителите на съдействат на органите на закрила в интерес на децата си. За съжаление това рефлектира сериозно върху здравето и психиката на децата, въввлечени в спора. Във връзка с осъществяването на режима на лични отношения в условията на карантина и извънредно положение от страна на ДАЗД е изготвено становище, публикувано на адрес: <https://sacp.government.bg/%D1%87%D0%B7%D0%BA%D0%B0%D0%BA-%D1%82%D1%80%D1%8F%D0%B1%D0%B2%D0%B0-%D0%B4%D0%B0-%D1%81%D0%B5-%D0%BE%D1%81%D1%8A%D1%89%D0%B5%D1%81%D1%82%D0%B2%D1%8F%D0%B2%D0%B0-%D1%80%D0%B5%D0%B6%D0%B8%D0%BC%D0%B0>

Третото място с 215 бр. се подреждат консултациите, в хода на които е търсена информация по отношение на различни процедури /припознаване на дете; реинтеграция на деца в биологичните семейства или настаняване в семейства на близки и роднини; ред и условия за вписване в Регистъра на деца, които могат да бъдат осиновени при условия на пълно осиновяване; учредяване на настойничество, отказ от наследство от страна на дете; закупуване или продажба на имот от името на детето; консултации за изпълнение на задължително предписание; създаване на детски влог и др./

В заключение, през 2020 година се запазва тенденцията консултациите по телефон да преобладават и да са предпочитания начин за бърз, спестяващ време и средства, начин за получаване на търсената информация, съдействие или съвет. Факт е, че този вид консултации дава и възможността консултираният да запази своята анонимност и да сподели своя проблем без да се налага директен контакт и среща със служител. Предприетите мерки от правителството за предотвратяване разпространението на коронавируса COVID – 19, също са фактор за по-голям брой консултации по телефон. Отново преобладаващата част от търсещите консултация да са физически лица и в много по-малка степен юридически лица.

Остава непроменена тенденцията физическите лица, потърсили консултация, да са в преобладаващата си част родители на децата, като превес взема активността на бащите. На второ място се нареждат майките. На трето място, като брой се подреждат гражданите, които са потърсили съвет по отношение на дете, което би могло да се тълкува като повишена ангажираност на обществото като цяло. През изминалата 2020 година, четиринадесет от проведените консултации са на деца, които са потърсили съдействие от ДАЗД. От юридическите лица преобладават служители на ОЗД/ДСП.

През отчетната година са провеждани консултации по разнообразни въпроси като според поставения проблем преобладават консултациите относно системата за закрила и координати на ОЗД/ДСП, функции на НТЛД 116 111, въпроси свързани с епидемиологичната обстановка в страната и ограниченията, наложени на гражданите и техните семейства и други.

VII. Административна и административнонаказателна отговорност.

1. Достъп до обществена информация.

През 2020 г. в Държавна агенция за закрила на детето са постъпили 16 заявления за достъп до обществена информация. През този период са подготвени 12 решения за предоставяне на пълен достъп до обществена информация и 1 решение за отказ за предоставяне на достъп до обществена информация.

В 3 от случаите на основание чл. 32, ал. 1 от Закона за достъп до обществена информация, заявления са препратени по компетентност до други институции.

Разпределението на заявленията според профила на заявителите е както следва:

- Заявления, подадени от граждани – 5
- Заявления, подадени от фирми – 4
- Заявления, подадени от НПО - 6
- Заявления, подадени от журналисти – 1

2. Административнонаказателна отговорност.

През 2020 г. от служителите на ДАЗД са съставени общо двадесет и седем (27) акта за установяване на административно нарушение (АУАН), както следва:

Съставени АУАН за януари-септември 2020г.	Общо 27
Нарушение на чл. 45, ал. 11 от ЗЗДет.	18 бр.

Нарушение на чл. 45, ал. 12 от ЗЗДет.	8 бр.
Нарушение на чл. 45, ал. 5 от ЗЗДет.	1 бр.

От представената таблица е видно, че от съставените общо 27 Акта за установяване на административно нарушение, като най-голям е броят на нарушенията по чл. 45, ал. 11 от ЗЗДет. (18 на брой), за неизпълнение на задължението за уведомяване по чл. 7, ал. и 2 от същия закон, за нуждата от закрила на дете.

3. Препоръки за търсене на дисциплинарна отговорност

През 2020 г. служители на агенцията са отправили общо 11 предложения за търсене на дисциплинарна отговорност във връзка с установени нарушения на служебни задължения от лица от проверяваните обекти, с които са причинили нарушаване на правата на дете (на основание чл. 63, ал. 5 от Правилника за прилагане на Закона за закрила на детето).

4. Процесуално представителство във връзка с административнонаказателна дейност

Държавната агенция за закрила на детето осъществява чрез юрисконсулта процесуално представителство, във връзка с административнонаказателна дейност. Към 31.12.2020 г. агенцията има общо 10 дела, които са в различни съдебни фази, както следва - 5 дела пред Административен съд и 1 дело пред Върховния административен съд; 1 дело на Софийски градски съд; по 3 дела председателят на ДАЗД е привлечен в качеството си на заинтересована страна в Комисията за защита от дискриминация.

VIII. Промяна на Устройствения правилник на Държавната агенция за закрила на детето.

С влизане в сила на Закона за социалните услуги се наложи изменение и допълнение на Устройствения правилник на Държавна агенция за закрила на детето (ДАЗД), с който се уреждат дейността, структурата, организацията на работа и численият състав на агенцията и правомощията на нейния председател. Функции на ДАЗД и правомощията на председателя на агенцията, въведени със Закона за социалните услуги, наложиха промени в структурата и организацията на работа на агенцията. Със Закона за социалните услуги, считано от 01.07.2020г. се създаде Агенция за качеството на социалните услуги (АКСУ). Съгласно правомощията ѝ, регламентирани в чл. 22, ал. 3 от Закона за социалните услуги, съществени функции на ДАЗД, вече се изпълняват от новата агенция. От ДАЗД функциите по лицензиране на доставчиците на социални услуги за деца и контрол относно спазването на стандартите и критериите за социални услуги за деца преминаха към АКСУ.

В тази връзка с цел подобряване организацията за работа в ДАЗД се въведе реорганизация и оптимизиране на структурата ѝ, като бяха уредени детайлно функциите

на дирекциите от общата и специализираната администрация, чрез актуализиране на вътрешните правила за дейността им, както и другите организационни документи. С настъпилите промени и с цел обезпечаване на новосъздадената Агенция за качеството на социалните услуги, обща численост на ДАЗД от 66 щатни бройки, разпределена между три дирекции стана 54 щатни бройки.

Устройственият правилник на ДАЗД е приет с Постановление № 280 от 14 октомври 2020г. на Министерски съвет.

IX. Кризисни интервенции.

ДАЗД има задължение да извършва координация на екипа за осъществяване на кризисна интервенция, като сформира и организира работата на мобилните групи за предоставяне на такава. Членовете на сформирания към ДАЗД екип от специалисти са психолози и психиатри, които са доказани професионалисти, с дългогодишен опит в своята сфера на дейност. Съставът на екипа е актуализиран в периода м. февруари - м. април, 2020 г., като предвид обявеното извънредно положение в страната и последващата извънредна епидемиологична обстановка се създаде необходимост да бъдат предприети действия по допълване на съществуващите към момента правила за организиране и провеждане на кризисна интервенция. Вътрешните правила уреждат организацията в ДАЗД на цялостния процес по изпълнение на задълженията на председателя на ДАЗД по процедурата при кризисна интервенция. В актуализираните вътрешни правила, съгласно които се оказва кризисна интервенция, са предвидени възможност и начини за осъществяване на кризисна интервенция неприсъствено /дистанционно/. Посочени са методите, по които кризисната интервенция се организира и провежда с помощта на средства за масова комуникация /по телефон или видео връзка/.

Актуализиран е и екипът от експерти на ДАЗД, който организира работата на мобилните групи за кризисна интервенция (подбор на специалистите, своевременното им уведомяване за възникналия инцидент и дава насоки за бързи и ефективни действия за справяне с кризисната ситуация), като основната цел е да бъдат подкрепени децата, техните близки и очевидци чрез оказване на адекватна и спешна намеса и помощ.

През отчетната 2020 г. в ДАЗД са постъпили 2 заявки за организиране и провеждане на кризисни интервенции по Координационния механизъм за взаимодействие при работа в случаи на деца, жертви на насилие или в риск от насилие, и за взаимодействие при кризисна интервенция, на децата и екипа на център за настаняване от семеен тип по повод трагичен инцидент, завършил със смърт на дете, както и на образователна институция по повод агресивно и неприемливо поведение на ученик.

Х. Насоки, методики, методически указания.

По повод въведеното в страната извънредно положение на 13.03.2020 г., заради Covid-19 и с оглед качествено изпълнение на контролните правомощия на ДАЗД за гарантиране на правата и интересите на децата, се извърши актуализация на Методика за контрол по спазване правата на детето. Съгласно чл. 17а, ал. 1, т. 14 от Закона за закрила на детето председателят на ДАЗД извършва контрол чрез организиране на проверки за спазване правата на детето от всички държавни, общински и частни училища, детски градини и ясли, центровете за подкрепа за личностно развитие, лечебни заведения, дирекции „Социално подпомагане“, доставчици на социални услуги за деца и на юридически лица с нестопанска цел, работещи в сферата за закрила на детето, и при установяване на нарушение дава задължителни предписания за отстраняването им лично или чрез оправомощено от него лице. Контролът по спазване правата на детето се извършва съгласно утвърдена за целта методика, в която са залегнали: права на детето и законова рамка; цели на проверката за спазване правата на детето; принципите на проверката; видовете проверки за спазване правата на детето; обект, предмет и субект на проверката; методи, използвани при извършване на проверката; процедура на проверката за спазване правата на детето. В актуализираната Методика се регламентира и нов вид начин за извършване на проверки – дистанционни /неприсъствени/ проверки, в хода на които се изследва мнението на децата и на професионалистите чрез способите на видеоконферентни връзки и телефонни контакти. Актуализираните указания са утвърдени със заповед на председателя на ДАЗД от 02.04.2020 г.

През 2020г. по инициатива и под ръководството на ДАЗД, съвместно с Агенцията за социално подпомагане се актуализира Методическото указание за работа по случай на деца в риск от родителско отчуждение, което е предназначено за дирекциите „Социално подпомагане“. Същото е сведено на вниманието на органа за закрила на местно ниво, с оглед прилагането му в практиката. То е предназначено преди всичко за специалистите в отделите „Закрила на детето“, както и за представителите на институции и социални услуги за деца, които могат да бъдат включени активно в работата с детето и родителите. Целта на направената актуализация на Методическото указание е да се осигури намеса на органа за закрила на по-ранен етап от възникване на родителския конфликт за гарантиране правото и интереса на детето от общуване с двамата родители, както и постигане на по-голяма ефективност за превенция на родителско отчуждение. Дадена е възможност за привличане на външни специалисти; прилагане на всички възможности за въздействие спрямо родителите, включително рестриктивни такива, предвидени в Закона за закрила на детето и Правилника за неговото прилагане; използване на мерките за закрила, предвидени в закона за настаняване на детето извън семейството при липса на резултат от социалната работа и при наличие на силно конфликтната семейна среда; предоставяне на супервизия по сложни и комплицирани случаи.

През отчетния период стартира работа за актуализиране на Методиката за управление на случай за закрила на дете в риск от отдел „Закрила на детето“, като е сформирана междуведомствена работна група от председателя на ДАЗД, с експерти от ДАЗД и АСП. Съвместно са обсъдени и са изработени предложения за актуализирането

на Методиката, включително са предложени промени в изискуемото съдържание на формулярите „оценка на сигнал“, „оценка на случай“, „социален доклад за предприемане на мярка за закрила“ и „план за действие“. Предстои актуализираната Методика да бъде утвърдена от председателя на ДАЗД и изпълнителния директор на АСП.

През отчетния период от служители на ДАЗД е изготвен проект на Наръчник за отговорностите и задълженията на родителите. Целта му е да запознае родителите с основните права и задължения, които са предвидени българското законодателството и да ги подготви за изпълнението на отговорностите им към детето. В ръководството на достъпен език са разяснени основни текстове от Конвенцията на ООН за правата на детето, Конституцията, Семейния кодекс, Закона за закрила на детето и други закони, засягащи правата на бъдещите родители, здравните грижи, които им се полагат и реда, по който могат да се възползват от тях, както те така и децата им. Обърнато е внимание на избор на име, гражданска регистрация на детето, образованието, възможностите за стимулиране на развитието на децата с изявени дарби, взаимоотношения между родителите, родителски права. Разяснени са правата на детето и родителската отговорност, правни действия от името на детето, които могат и е необходимо да извършват родителите. Внимание е отделено и на хората, които имат желание да осиновят дете, като са обяснени реда за вписване в регистъра за осиновители, условията за вписване на дете за осиновяване и процедурата по самото осиновяване. Разгледани са и темите с религията, защита на личността на детето и разпространението на информация за детето, специалния ред за участието му в съдебни процедури. Посочени са действията, които се предприемат в случай на възникнал сериозен риск за детето, които държавата предприема, чрез своите административни органи с цел защита на живота и правата на детето. В основни линии са разяснени, начина за получаване на социални помощи и ползване на социални услуги, както са изброени различните им видове.

В изследвания период са актуализирани Вътрешните правила за осъществяване на кризисна интервенция, съобразно промените в ЗЗДет. (в сила от 01.07.2020 г.) и включването на Координационния механизъм при насилие като законова разпоредба. Актуализацията касае и членовете на екипа от ДАЗД и този на външните специалисти.

През изтеклата година от агенцията бяха разработени и Правила за безопасност в мрежата, предназначени за деца, които са общодостъпни и са публикувани на официалната електронна страница на ДАЗД.

XI. Становища на Държавната агенция за закрила на детето.

През изминалата 2020 година, ДАЗД изпрати следните становища по различни законопроекта в Народното събрание на Р. България:

Закон за социалните услуги

Държавната агенция за закрила на детето изрази становище по Закона за социалните услуги, във връзка с внесено искане от народни представители от 44-то Народно събрание на Република България, за обявяването му в противоконституционен.

В становището е посочено, че Закона за социалните услуги е общественополезен закон, който не само не е противоконституционен, а е насочен към по-ефективно и по-качествено изпълнение на предписаната от Конституцията грижа на държавата към намиращите се в нужда лица. Законът за социалните услуги е съвместим с принципите и ценностите, установени от Конституцията на Република България. Насочен е към обезпечаване на конституционните права на страдащите, на беззащитните, на бедните, на болните и на онези, които се нуждаят от подкрепата на държавата.

Правилник за прилагане на Закона за социалните услуги

ДАЗД изрази становище по проект на Правилник за прилагане на Закона за социалните услуги, в което е посочено, че подкрепата на лицата, които ползват социални услуги в общността се основава на изследване на индивидуалните им нужди, изготвяне на индивидуална оценка на техните потребности и план, чрез който професионалистите заедно с потребителя и неговото семейство/близки ще изпълнят необходимите насоки за преодоляване на трудността.

Закона за данък върху добавената стойност

ДАЗД изрази становище относно Законопроект за изменение и допълнение на Закона за данък върху добавената стойност, с който се предложи по-подробна и ясна регламентация на неговата структура, функции и дейност.

Закона за закрила на детето

ДАЗД изрази становище относно Законопроект за изменение и допълнение на Закона за закрила на детето, с който се предвижда превенция на здравето на децата до 18-годишна възраст, чрез въвеждането на допълнително ограничение за употреба, продажба и предлагане на изделия за пушене, различни от тютюневите изделия.

Правилник за прилагане на Закона за закрила на детето

Експерти от агенцията изготвиха редица промени, които намериха отражение в ППЗЗД при последната му редакция (изм. и доп. ДВ. бр.2 от 8 януари 2021г.).

Проект на Стратегия за превенция на престъпността (2021-2030 г.).

Изготвен е проект на становище по проект на Стратегия за превенция на престъпността (2021-2030 г.). Коментарите са във връзка с необходимостта от предварително обновяване и актуализиране на нормативната и институционална рамка, както и от допълване на прилаганите политики в сега действащата Стратегия по линия превенция на престъпността.

XII.Участие в международни форуми.

През изтеклата 2020г. екипа на агенцията бе в непрекъснат контакт с редица международни и европейски институции като Съвета на Европа, Европейската комисия и др. Представени бяха становища и информация на Постоянното представителство – Брюксел и Постоянното представителство – Страсбург по въпроси, свързани със защита на правата на децата.

Управителен комитет за правата на детето към Съвета на Европа.

В периода 4-6 февруари 2020 г. председателя на ДАЗД участва в 1-вото заседание на Управителния комитет за правата на детето (CDENF), което се проведе в гр. Страсбург, Франция.

Създаден през 2020 г., Управителният комитет за правата на детето (УКПД) е междуправителственият орган на Съвета на Европа, отговорен за определяне на стандартите в областта на правата на детето. Той ще ръководи работата на Съвета на Европа в тази сфера, като съветва Комитета на министрите относно подходящи действия и предложения относно общите приоритети, които трябва да бъдат предприети в областта на неговата компетентност, и бъдещата работа. Където е подходящо, ще предприема действия за развитие и популяризиране на дейности и инструменти (например препоръки, декларации, насоки за политики и ръководства за добри практики) относно правата на детето за разглеждане и приемане от Комитета на министрите.

Специфичните задачи на УКПД включват отправяне на предложения по Плана за действие и подготовка на окончателен доклад във връзка с изпълнението на Стратегията (2016-2021); осигуряване на средносрочна оценка на Стратегията; участие в изработването на нов проект на Стратегия (2022-2027); участие в изработка на насоки, препоръки и др.; участие в организирането на събития, тематични посещения и други.

През месец септември 2020 г. председателят на Държавната агенция за закрила на детето д-р Елеонора Лилова взех участие в онлайн заседание на Управителния комитет за правата на детето към Съвета на Европа. Заседанието предостави възможност за обмяна на становища, свързани с подготовката на Стратегия на Съвета на Европа за правата на детето (2022-2027).

В рамките на заседанието се обсъдиха резултатите от Софийската стратегия на Съвета на Европа за правата на детето (2016-2021). Направена е ретроспекция на всички стратегии на Съвета на Европа през годините. Подчертано е, че детските политики са приоритет на Съвета на Европа, както и на страните-членки. Основен извод е, че Стратегията им дава важни насоки и ги подкрепя при реализирането на политиките за децата.

Споделени са сериозните предизвикателства пред всички държави във връзка с новата учебна година в условията на пандемията. Акцентът е поставен не само върху важността от спазването на здравните препоръки, но и запазването на психическото здраве на децата.

Заклучителна конференция за закриване на Първата фаза на подготвителните действия за Гаранция за детето.

Председателят на ДАЗД участва в заключителна конференция за закриване на Първата фаза на подготвителните действия за Гаранция за детето, в периода 16-18 февруари 2020 г. в гр. Брюксел, Белгия.

След призива през 2015 г. на Европейския парламент за въвеждане на т.нар. Гаранция за децата (Child Guarantee) и последвалото искане до Европейската комисия (ЕК) през 2017 г. за започване на подготвителни действия за проучване на потенциалния му обхват, през 2018 г. Комисията е започнала изследване на възможностите, насочени към преглед и отправяне на предложения за това как конкретна програма може да бъде разработена най-добре, с цел борба с бедността и социалното изключване сред децата в най-неравностойно положение в ЕС (по-специално деца, живеещи в несигурна семейна среда; деца, пребиваващи в институции; деца с мигрантски произход (включително деца бежанци и деца с увреждания), както и за осигуряване на достъпа им до петте ключови области на политики, определени от Европейския парламент (безплатно здравеопазване, безплатно образование, безплатно образование за деца в ранна детска възраст, прилично жилище и здравословно хранене).

Събитието имаше за цел да постигне следното:

- Да се очертаят ангажираните страни от държавите-членки;
- Да се обсъди необходимостта от ново законодателство на ЕК;
- Да се очертаят необходимите финансови средства от фондовете на ЕК.

По време на събитието са презентирани добри практики от държавите-членки и приоритети за работа, споделена е статистика за положението на децата в ЕС, особено децата от уязвими групи, включително децата роми и бежанците.

Регионална конференция „Достъп на децата до правосъдие”

Председателят на ДАЗД участва в регионална конференция на тема: „Достъп на децата до правосъдие”, която се проведе в гр. Сараево, Босна и Херцеговина, в периода 25-27 февруари 2020 г. Събитието бе организирано от Министерство на правосъдието на Босна и Херцеговина, УНИЦЕФ Босна и Херцеговина и с подкрепата на Европейския съюз, Конфедерация Швейцария, Швеция и Норвегия.

Целта на конференцията беше да създаде форум, на който да се обсъди напредъкът в реформите на системите за правосъдие за деца, за споделяне на добри практики с фокус децата пострадали от и свидетели на престъпление и да насърчат по-сериозни усилия за гарантиране на справедлив достъп до правосъдие на всички деца. На Конференцията участваха повече от 180 професионалисти, представители на правителствата, магистрати и членове на академичната общност от региона на Европа и Централна Азия (Албания, Армения, Азербайджан, Беларус, Босна и Херцеговина, България, Грузия, Гърция,

Казахстан, Киргизстан, Молдова, Северна Македония, Сърбия, Туркменистан, Турция, Украйна, Узбекистан, Хърватска, Черна гора), както и експерти от Австрия, Белгия, Ирландия, Нидерландия, Швейцария, Швеция и САЩ. В събитието участваха и деца и млади хора, които споделиха опит от участието си в различни правни процедури (производство по предоставяне на закрила на непридружено дете в Италия, мерки за закрила извеждане от семейството в Северна Македония, налагане на мерки, алтернатива на лишаването от свобода в Албания) и застъпническа дейност (за офиса на Омбудсмана в Черна гора, за УНИЦЕФ в Казахстан и Киргизстан).

13-ти Европейски форум за правата на детето

Експерти от Държавната агенция за закрила на детето взеха участие в 13-тия Европейски форум за правата на детето на тема „Постижения за децата: към Европейската стратегия за правата на детето“, който се проведе в периода 29 септември – 01 октомври 2020 г. Заседанието беше проведено онлайн, поради продължаващата епидемична обстановка.

Комитетът Ланзароте към Съвета на Европа

През 2020 година се проведеха четири заседания на Комитета Ланзароте (съвещателен орган към Съвета на Европа по въпросите на сексуалната експлоатация и злоупотреба с деца), в които активно участваха експерти на ДАЗД. На проведените заседания за годината, всички членове на Комитета Ланзароте се обединиха около темата за положението на децата по време на кризата с COVID 19. По време на тези заседания бяха споделени добри практики за справяне с пандемията, както и предизвикателствата, пред които се изправят хората, за да се гарантира защитата на децата срещу сексуална експлоатация и сексуално насилие. На проведеното заседание през месец ноември 2020 г. бяха обсъдени правните разпоредби по предварителния проект-доклад за наблюдение по прилагане на Конвенцията Ланзароте, относно „Защитата на децата срещу сексуална експлоатация и сексуално насилие, улеснена от информационни и технологични средства“. На проведеното 30-то онлайн заседание на Комитета Ланзароте към Съвета на Европа, през декември 2020 г. е призната важната роля, която играят цифровите инструменти, разработени за разкриване на сексуално насилие и експлоатация на деца онлайн.

XIII. Изпълнение на проекти.

Проект „Развити ефективни политики за спазване правата на децата“ по Оперативна програма „Развитие на човешките ресурси“

Проектът е изпълнен в периода октомври 2018 – май 2020 г. Основни дейности по проекта са извършване на проучване във връзка с процеса на детско участие; изготвяне на анализ на резултатите от него; провеждане на обучения на служителите на ДАЗД и представители на заинтересовани институции.

В резултат на проекта са проведени обучения на 100 души (служители на ДАЗД и представители на заинтересованите институции за спазване правата на детето).

В рамките на проекта са изследвани добри практики за детско участие в шест страни-членки на ЕС: Словакия, Словения, Румъния, Ирландия, Финландия и Естония.

Основните препоръки от анализа са детското участие да бъде развито и подкрепено на местно ниво, както и да бъдат създадени условия на национално и местно равнище за споделяне на мнения от страна на децата. Изпълнението на препоръката би било възможно чрез тясно сътрудничество между децата, родителите и специалистите, работещи с деца.

Проект „Координиран отговор към насилието и пренебрегването на деца чрез минимална база от данни - от планирането към практиката“

Държавна агенция за закрила на детето участва като партньор в изпълнението на международен проект „Координиран отговор към насилието и пренебрегването на деца чрез минимална база от данни - от планирането към практиката“ (CAN-MDS II) към Генерална дирекция „Правосъдие и потребители“ по работна програма „Права, равенство и гражданство“ от м. ноември 2018 г. ДАЗД участва в този проект като партньор с други организации от различни държави.

Целта е всички ключови участници в работата по случаи на насилие или пренебрегване на деца да имат достъп на различни нива до разработения софтуер за вписване на информацията. Софтуерът позволява проследяване на всеки един конкретен случай и допълване с информация, например насочване към нови услуги или промяна на ситуацията на детето и семейството. Системата се приема като иновативна, защото използва обща методология за различните страни и е чувствителна към всички сектори, професионални среди и услуги и ще запълни празнините в изследването на насилието в световен мащаб. В национален план въвеждането на системата ще подкрепи и изпълнението на международните ни ангажименти за изпълнение и отчитане на напредъка по премахване на насилието над деца.

По проекта е предвидено тестването на разработената система CAN-MDS да се проведе на национално и местно ниво.

Проект „Изграждане на капацитет за социални услуги, образование и полицейски служители, с цел укрепването на системата за закрила на децата в България - Strengthen“

Държавна агенция за закрила на детето е партньор с Фондация „Работилница за граждански инициативи“ (ФРГИ) и Синдикат „Образование“ към КТ „Подкрепа“ по проект „Укрепване на системата за закрила на детето в България чрез изграждане на капацитета на професионалисти от сферите на социалните услуги, образованието и полицията“. Проектът започна на 01 април 2020 година и е с период на изпълнение от 2 години. Той е съфинансиран по програма „Права, равенство и гражданство“ на Европейския съюз.

Проектът предвижда изграждане на капацитет за предлагащите социални услуги, полиция и образователния сектор (включително образование и грижи в най-ранна детска

възраст, учители, друго училищно/ранно образование и за персонала, полагащ грижи за децата), с цел систематизиране на превенцията, откриването, идентифицирането и реагиране на неблагоприятни детски преживявания, с ясен фокус върху насърчаването на положителни и грижовни отношения, които да подпомогнат устойчивостта.

В рамките на отчетния период е очертано текущото състояние на системата за закрила на детето в България чрез изследвания на качеството и идентифициране на пропуските. С предстоящите дейности партньорите по проекта предвиждат: разработване на учебни модули за специалистите от образователната сфера, социалните служби и полицията, за да бъдат попълнени пропуските; провеждане на обучения на национално ниво; произвеждане на едно образователно видео и на международна конференция.

XIV. Инициативи и събития, свързани с популяризиране на детските права.

През отчетния период ДАЗД инициира различни кампании, инициативи и събития, свързани с популяризиране на правата на детето.

През януари 2020 г. беше финализиран Национален конкурс за плакат на тема „Здрав съм не само, когато не съм болен“, в който взеха участие деца от цялата страна. Целта на конкурса бе да стимулира творческия потенциал и изява на учениците по теми, свързани със здравословния начин на живот, позволявайки им да демонстрират креативност.

През месец февруари 2020г Държавната агенция за закрила на детето в партньорство с Държавна агенция "Безопасност на движението по пътищата" организира и проведе на Национален конкурс за плакат на тема „Пази семейството си на пътя“. Целта на инициативата бе чрез изкуство, децата и младежите да изразят своето послание за повече внимание и толерантност на пътя, защото всеки човек е важен, и всеки човек е част от живота на някой друг.

За втора поредна година агенцията организира инициативата „Посланик на доброто“ В тази връзка бяха събрани истории за хора, помогнали на дете и/или на семейството му, в труден момент, беда, тежък инцидент и са променили житейска съдба. Най-вълнуващите от всички събрани истории от цялата страна бяха заснети и предстои да бъдат популяризирани през 2021 г.

За трета поредна година ДАЗД предприе стъпки за реализиране на инициативата – връчване на Отличителен знак „Аз гарантирам щастливо детство“. Събитието се провежда ежегодно като признание за развиването и утвърждаването на правата на децата и осигуряването на условия за пълноценното им развитие. Чрез отличителния знак ДАЗД желае да уважи труда на общините, юридическите лица, неправителствените организации, доставчиците на социални и универсални услуги за деца към ефективност и качество на дейностите. Основният критерий, по който се присъждат отличителните знаци е приноса в грижата за децата и за дейности и инициативи, допринасящи за създаването на условия за тяхното пълноценно развитие. Отличителният знак се връчва

за постижения в четири категории-устойчиво развитие, успешна промяна, значима иновация и значимо партньорство. За отличието кандидатстват или се номинират общини, юридически лица, граждански организации, доставчици на социални и универсални услуги за деца, детски градини, училища, центрове за специална образователна подкрепа и читалища. Предстои провеждане на финалната фаза на събитието което бе отложено поради противоепидемиологичната обстановка в страната.

По повод 20-годишнината от създаването на екипа на ДАЗД инициира създаването на Бяла книга за детето. Този материал има за цел да извърши преглед на постиженията в политиките за деца в последните 10 години, да проследи напредъка в синхронизирането на законодателството за децата за същия период. За изготвянето на книгата се проучи мнението на обществото и всички заинтересовани страни. Очертаха се актуалните предизвикателства пред политиките за децата у нас с прилагането на семейно-ориентирания подход.

Държавната агенция за закрила на детето за трета поредна година отбелязва Деня на детето с празничен концерт. Събитието съчета изпълненията на талантиливи деца от цялата страна с началото на инициативата на председателя на ДАЗД „Най-голямото детско „благодаря“. Концертът, подарък от екипа на ДАЗД за всички деца от всяка точка на България, се проведе на живо във Фейсбук страницата и YouTube канала на Агенцията. За поредна година празникът по повод Деня на детето е под патронажа на г-жа Марияна Николова, вицепремиер по икономическата и демографската политика. В празника се включи министърът на труда и социалната политика г-жа Деница Сачева и омбудсманът на Р България.

През месец февруари Държавната агенция за закрила на детето, в партньорство с Министерство на здравеопазването, организира среща с директорите на всички регионалните здравни инспекции в страната, за представяне на анализа на резултатите от извършена планова проверка за спазване правата на детето от страна на АГ специалисти в случаи на наблюдаване на бременност и раждания от малолетни/непълнолетни момичета. Обсъдени са редица действия за подобряване на междуинституционалното сътрудничество.

В периода на 10 – 11 септември 2020 г. Държавната агенция за закрила на детето проведе двудневен обучителен семинар с над 350 участници – директори и експерти на образователни институции. Семинарът бе посветен на моделите за обучение от разстояние в електронна среда в българската образователна система и организацията на работа в условията на епидемиологична обстановка. Форумът се проведе в Интер Експо Център, гр. София в партньорство с Пловдивския университет „П. Хилендарски“, РУО – София-град, Съюза на работодателите в системата на народната просвета в България, Сдружението на директорите в системата на образованието в Република България. Целта на семинара бе да се подпомогнат ръководителите на образователни институции в България, като се запознаят с необходимите организационни модели и мерки за работа в условията на пандемичната обстановка, стъпките за работа в кризисна ситуация, с модели за развитие на силните страни на децата, подкрепа за работа по определени

казуси с деца и семейства, сигурно управление на данните и дигитални умения в смесено/хибридно обучение. Официалното откриване на събитието бе подкрепено от министъра на труда и социалната политика г-жа Деница Сачева, зам.-министъра на образованието и науката инж. Таня Михайлова, директора на Националния инспекторат по образование д-р Анелия Андреева. В първия ден от форума основните, представени теми бяха развитието на силните страни на децата, дигиталните умения и онлайн комуникацията процеси в облака, стъпките за действие на директора в кризисни ситуации и подпомагането на педагогическите специалисти от директора при реализацията на обучението от разстояние. Във втория ден програмата на обучението бе фокусирана върху организацията на новата учебна 2020/2021 година в условията на епидемиологична обстановка, със специално участие на кмета на София, г-жа Йорданка Фандъкова, министърът на образованието и науката, г-н Красимир Вълчев, и доц. Ангел Кунчев – главен държавен здравен инспектор на Република България.

В продължение на семинара от месец септември в края на деветмесечието продължи подготовката на обучителен семинар, предназначен за психолози, педагогически съветници от образователни институции, който се проведе в началото на месец октомври, с над 150 участници от цялата страна.

XV. Лицензиране на доставчици на социални услуги.

От месец януари до месец септември на 2020 г. издадените лицензи за предоставяне на социални услуги за деца са 41, а подновените лицензи са 32.

С влизане в сила на Закона за социалните услуги от 01.07.2020 г., ДАЗД няма законово основание да издава лицензи. Производството по лицензиране от председателя на Държавната агенция за закрила на детето продължи през месец август 2020 г. с изменение и допълнение на в Закона за социалните услуги, обнародвани в Държавен вестник от 11 август 2020 г.

Регистърът с издадените лицензи е актуализиран през месец август 2020 г. и качен на сайта на ДАЗД, както и в Портала с отворени данни към МС.

Законът за социални услуги регламентира предоставянето на социални услуги на територията на Република България след издаване на лиценз от изпълнителния директор на Агенцията за качество на социалните услуги.

XVI. Мрежова и информационна сигурност.

През отчетния период в ДАЗД беше извършен вътрешен одит за даване на увереност за оценка на изпълнението на специализираната дейност съгласно заповед № РД 01-58 от 28.01.2020 г. на министъра на труда и социалната политика – г-жа Деница Сачева. В изпълнение на Наредбата за минималните изисквания за мрежова и информационна сигурност /НМИМИС/ и препоръките, дадени от вътрешния одит на МТСП е разработен план за действие.

ДАЗД сключи договор с външна фирма за извършване на одит в резултата, на който за разработени Вътрешни правила, които регламентират планове, политики и процедури в тази област.

В периода от 16.09.2020 г. до 18.09.2020 г. се проведе задължително обучение на всички служителите от ДАЗД от сертифицирана фирма относно изискванията и прилагането в практиката на наредбата за НМИМИС.

Във връзка с необходимостта от притежаване на дигитална компетентност, съгласно измененията и допълненията в Наредбата за условията и реда за оценяване изпълнението на служителите в държавната администрация, бяха актуализирани длъжностните характеристики на служителите, за да отговарят на изискванията на нормативната и поднормативна уредба.

ЗАКЛЮЧЕНИЕ:

Истинско предизвикателство през 2020 г. за ДАЗД бе справянето с последиците от световната пандемия COVID 19, която доведе до пълна реорганизация на цялостната работа. Изпълнението на ангажиментите бе гарантирано чрез въвеждане на нови, интерактивни методи на работа, чрез които работния процес беше изцяло продължен.

Друг важен акцент в работата през 2020 година бе драстичното съкращаване на числения състав на агенцията (от 66 на 54 служители), което доведе до преразпределение на редица дейности и изключително натоварване на служителите.

Въпреки всички предизвикателства, през изтеклата година, ДАЗД продължи да отстоява философията, че детето е висша ценност, че е носител на права, като семейството е неговата естествена среда за развитие и подкрепа. Именно затова и през настоящата година екипа на агенцията ще насочи усилията си в посока на обединяване на работата на институциите, организациите и цялото гражданско общество за осигуряване на здравословна, сигурна и насърчаваща развитието на децата среда, като при взимане на решения от интерес на детето и при разработване на различни документи, задължително ще се проучи и включи мнението на децата.